

Onderwerp Verbonden partijen 2017

Steller Abukar Said/Jan Lanenga

De leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

Telefoon (050) 367 78 51 Bijlage(n) 5

Ons kenmerk 6582407

Datum 27-09-2017 Uw brief van

Uw kenmerk

Geachte heer, mevrouw,

1. Inleiding:

Op 25 maart 2015 heeft uw raad de *Kadernota verbonden partijen 2015* vastgesteld. In deze kadernota staan de afspraken over hoe we omgaan met de zogenaamde verbonden partijen van de gemeente Groningen. Hierin is afgesproken dat de informatievoorziening over de verbonden partijen zoveel mogelijk loopt via de paragraaf verbonden partijen in gemeenterekening en –begroting.

In de genoemde Kadernota is ook vastgesteld dat jaarlijks een afzonderlijke raadscommissie over verbonden partijen wordt georganiseerd, waarin drie door de raad te kiezen verbonden partijen nader kunnen worden besproken. Deze commissie zal dit jaar plaatsvinden op 11 oktober a.s.

Verbonden partijen zijn gemeentelijke samenwerkingsverbanden waarbij de gemeente zowel een financieel als een bestuurlijk belang heeft. Financieel belang moet zo worden gezien dat indien een verbonden partij “omvalt” of in problemen raakt, de gemeente hierop kan worden aangesproken.

Onder bestuurlijk belang begrijpen we dat een bestuurder van de gemeente zeggenschap over de verbonden partij uitoefent vanuit een bestuursfunctie.

De combinatie van beide aspecten maakt dat de verbonden partijen effect kunnen hebben op de financiële positie van de gemeente en bestuurders mogelijk meerdere belangen kunnen hebben. Dat rechtvaardigt de aparte positie en behandeling van verbonden partijen.

Landelijke context:

Volgens een notitie van BZK¹ neemt een gemeente gemiddeld deel aan 16 samenwerkingsverbanden. Een gemiddelde gemeente werkt samen met zevenenveertig andere gemeenten. Het aantal samenwerkingsverbanden groeit en het belang wordt sterker met de decentralisaties in het sociaal en fysiek domein.

Tegelijkertijd zijn er bij inwoners en raadsleden vragen over de herkenbaarheid van dit soort structuren en de legitimiteit van de besluiten die er worden genomen.

¹ Samenwerking in gemeenschappelijke regelingen: niet uithollen maar aanvullen (BZK, *Gemeenten van de Toekomst*, 13 juli 2017)

Het gevoel bij raden is dat de samenwerkingen talrijker en intensiever worden, zij meer op afstand komen te staan en hun rollen/taken als kadersteller, controleur en volksvertegenwoordiger minder goed kunnen vervullen.

In Groningen is dit – mede dankzij het onderzoek van de Rekenkamercommissie- herkend en is in samenspraak met de raad een aantal afspraken gemaakt en verwoord in de Kadernota. De aandacht is de afgelopen jaren gericht geweest op vooral de verdere verbetering van de governance van de verbonden partijen. Relevante vraag hierbij is of de behandeling van de verbonden partijen een verdere verdieping/verfijning behoeft. Gedacht kan worden aan een andere opzet, zoals een ander accent, waarbij een keuze wordt gemaakt voor de bespreking van slechts de privaatrechtelijke verbonden partijen.

Hierbij spelen een aantal landelijke ontwikkelingen omtrent het versterken van de positie van de raad een rol, die wellicht in samenhang (meer) aandacht verdienen, in **paragraaf 5 toekomst** zullen we op deze aspecten terugkomen.

2. Governance verbonden partijen:

De bestaande afspraken nog kort op een rijtje: voor de governance van de gemeente op de verbonden partijen geldt een aantal algemene afspraken die zijn opgenomen in de genoemde *Kadernota*. Deze afspraken hebben betrekking op de verdeling van taken en verantwoordelijkheden, zowel bij de bestuurders als binnen de gemeentelijke organisatie.

De inhoudelijk portefeuillehouder heeft de eerstelijnsverantwoordelijkheid en wordt daarin ondersteund door de verantwoordelijke directie. De wethouder financiën heeft de tweedelijns verantwoordelijkheid voor alle verbonden partijen.

Binnen de ambtelijke organisatie onderscheiden we per verbonden partij drie rollen: de accountmanager, de financieel adviseur en de controller. Voor de verbonden partijen zijn deze rollen benoemd en belegd. Daarbij is er aandacht om de taken, rollen en verantwoordelijkheden van de verschillende functionarissen scherp te houden. Om een voorbeeld te noemen, in juni jl. is nog een sessie gehouden voor betrokkenen bij verbonden partijen om ze enerzijds nog eens vanaf de basis te informeren, aan de andere kant om een aantal mogelijke dilemma's te behandelen.

Voor alle bestaande verbonden partijen worden voor de raadscommissie jaarlijks geactualiseerde bijsluiters opgesteld, waarin de belangrijkste informatie van de verbonden partijen is opgenomen (bijlage 1 tot en met 4). In deze bijsluiters wordt ingegaan op de kerngegevens van een verbonden partij, zoals onder andere het doel van de verbonden partij, het financiële belang van de gemeente bij de verbonden partij, de risico's en wellicht andere relevante beleidsinformatie.

Verder wordt op drie nader te noemen verbonden partijen nader ingezoomd om deze ook in de raadscommissie in aanwezigheid van de betreffende portefeuillehouder te kunnen bespreken.

Bij deze brief vindt ook het schematisch overzicht van alle verbonden partijen, met daarbij de bestuurlijk en ambtelijk betrokkenen (bijlage 1).

3. Aanpak 2017:

Door de griffie is in de zomer bij de raadsfracties geïnventariseerd welke verbonden partijen dit jaar in de afzonderlijke commissie op 11 oktober a.s. aan bod moet komen. Er is gekozen voor de volgende 3 verbonden partijen:

- a. ARCG;
- b. OV Bureau;
- c. Thermiek.

In deze paragraaf zal op deze regelingen worden ingegaan. Voor de (financiële) kerngegevens verwijzen we naar de desbetreffende bijsluiter.

Ad a. ARCG

Afvalbeheer Regio Centraal Groningen (ARCG) is een gemeenschappelijke regeling van de gemeenten [Bedum](#), [Groningen](#), [Grootegast](#), [Haren](#), [Leek](#), [Marum](#), [Ten Boer en Zuidhorn](#). Deze gemeenten hebben samen ruim 260.000 inwoners. Het samenwerkingsverband is opgericht in 1986.

Bestaansrecht ARCG:

Het gezamenlijke doel is om de inzameling en verwerking van afvalstromen waar mogelijk gemeenschappelijk te organiseren. Bij de uitvoering van de werkzaamheden wordt milieuzorg en duurzaamheid vooropgesteld. Er wordt bewust en verstandig omgegaan met grondstoffen, de fundamenteën van een circulaire economie worden gestimuleerd en gefaciliteerd en er is oog voor participatiedoelen voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Waar mogelijk worden kringlopen regionaal ontsloten en wordt waardevermeerdering van afvalstromen gecreëerd.

Welke ontwikkelingen zijn er te verwachten:

De overeenkomst voor het verwerken en nascheiden van restafval van alle ARCG gemeenten loopt eind 2021 af. De ARCG zal in de loop van 2018 het proces beginnen om tot nieuwe overeenkomsten te komen. Bij dergelijke overeenkomsten wordt de sterkte van de positie van een GR of gemeente bepaald door het volume van aan te bieden afval. Hoe groter de volume, hoe sterker de positie. Dat maakt dat er valt te verwachten dat de ARCG blijft bestaan. In het verleden heeft de ARCG samenwerking gezocht met andere afval gerelateerde GR's bij het aangaan van nieuwe afval verwerkingsovereenkomsten. Het valt niet uit te sluiten dat dat in de toekomst weer zal gebeuren.

Na de gemeentelijke herindeling zal Bedum onderdeel zijn van een gemeente die niet in zijn geheel binnen de ARCG valt. Bedum zal zich beraden op zijn toekomstige positie in de ARCG. Op basis van de huidige situatie wordt verwacht dat Bedum onderdeel blijft uitmaken van de ARCG tot eind 2021, het moment waarop de overeenkomst voor het verwerken en nascheiden van restafval afloopt.

Hoogwaardig en regionaal hergebruik van vrijkomende grondstoffen wordt steeds belangrijker. Dat is in feite de essentie van de circulaire economie. Daar zet de ARCG op in, samen met afvalverwerkers. Er wordt bekeken welke producten kunnen worden gemaakt van de vrijkomende grondstoffen van Attero en welke afzetmogelijkheden er daarvoor zijn in de regio.

Ad b. OV Bureau

Het OV-bureau Groningen Drenthe ontwikkelt, beheert en organiseert het openbaar vervoer per bus in Groningen en Drenthe.

Het OV-bureau is een samenwerkingsverband van de provincies Groningen, Drenthe en de gemeente Groningen.

Het OV-bureau wordt door de aard van haar werkzaamheden doorlopend geconfronteerd met risico's (zie ook de *'Notitie risicomanagement en weerstandsvermogen 2016 – 2019'*). Risico's, zowel intern als extern, kunnen grote invloed hebben op het bereiken van gestelde doelen. Daarbij gaat het niet alleen om mogelijke financiële gevolgen van een risico, maar ook aan aantasting van het vertrouwen van de burger in het openbaar vervoer. Dit bijvoorbeeld door negatieve publiciteit.

In hoofdstuk 4 van de genoemde *'Notitie risicomanagement en weerstandsvermogen 2016 – 2019'* wordt ingegaan op de door het OV-bureau geïnterpreteerde en onderkende relevante risico's en zijn er financiële gevolgen aan toegekend. Risico's zijn onder andere 'Gevolgen van de uitvoering grote infrastructurele werken', 'Nalatig haltebeheer door wegbeheerders', 'Tegenvallende OV-aanbesteding (-en)' en tegenvallende indexeringen.

Conform de gemeenschappelijke regeling OV-bureau Groningen Drenthe zijn de gemeente Groningen, de provincie Groningen en de provincie Drenthe uiteindelijk financieel verantwoordelijk voor eventuele tekorten bij het OV-bureau. Met eigen weerstandscapaciteit kan het OV-bureau bij het onverhoopt optreden van risico's de financiële gevolgen zelf opvangen. Met het aanhouden van voldoende eigen weerstandscapaciteit in combinatie met de hieronder genoemde elementen wordt beoogd te vermijden dat er een beroep moet worden gedaan op de gemeente Groningen, de provincie Groningen en de provincie Drenthe om bij te springen in de financiële gevolgen van de risico's.

Elementen van het risicomanagement van het OV-bureau naast het hebben van voldoende weerstandsvermogen, die in hun samenhang worden toegepast, zijn:

- a. Conservatief begroten; prognosticeren met een minimale Landelijke Bijdrage-index (en gerelateerde indices) van 2%;
- b. Werken met een prognosemodel, op grond waarvan financiële mee- en tegenvallers tijdig gerapporteerd worden aan het bestuur en aan uw raad, zodat naar aanleiding hiervan zo nodig kan worden bijgestuurd;
- c. Periodiek (begroting, jaarrekening en vier- en achtmaandsrapportage) actualiseren en beoordelen van alle relevante risico's met financiële consequenties, zoals geïnterpreteerd in deze notitie;
- d. zorgen voor beheersingsmaatregelen, en als tegenvallers optreden, zo nodig tijdig maatregelen nemen;
- e. werken met een rekeningcourantfaciliteit om eventuele liquiditeitsvraagstukken a.g.v. optredende risico's op te lossen.

Ad. c Thermiek BV

Thermiek biedt (tijdelijk) werk aan mensen met een achterstand op de arbeidsmarkt door ze, aan de hand van reïntegratieplannen, te plaatsen op ontwikkelplekken bij iederz. Zo worden ze in staat gesteld door middel van scholing en werkervaring een passende werkkring te krijgen. In nauwe samenwerking met iederz worden trajecten uitgevoerd.

Thermiek BV (juni 2002) kende bij aanvang reeds als doelstelling het aanbieden van werk aan mensen met een achterstand op de arbeidsmarkt. Aan de hand van reïntegratieplannen werden personen geplaatst op een ontwikkelplek binnen het toenmalige werkleerbedrijf, teneinde hen in staat te stellen door middel van scholing en werkervaring een passende werkkring te verkrijgen enz.

Thermiek BV, doorgestart vanuit een reeds bestaande vennootschap die destijds door de Zodiak groep is opgericht, voerde met name de eerste jaren traject-opdrachten uit voor het UWV-Gak. De daadwerkelijke activiteiten vonden plaats in de infrastructuur van DSW-Stadspark inclusief de financieel-economische risico's. De werkleerplekken waren ondergebracht bij diverse bedrijven.

Voor het binnenhalen van opdrachten van het UWV werd gebruik gemaakt van privaatrechtelijke partij Thermiek B.V. Om diverse opdrachten van derden te verkrijgen waren verkopers van de DSW actief die alle mogelijkheden van de DSW onder de aandacht brachten, waaronder de re-integratie via Thermiek.

Alle personen die indertijd naar de DSW werden toegeleid (onder de Wsw), kwamen in eerste instantie voor verdere bemiddeling terecht bij Thermiek.

Binnen Thermiek werden ook bijzondere projecten ontwikkeld zoals de samenwerking met toenmalige dienst Sozawe bij het opzetten van Groningen@Work.

Thermiek heeft tijdens de ombouw gesubsidieerde arbeid/ID-banen in 2009 een belangrijke paraplufunctie vervuld voor een groep 'blijvers op M-banen' in de groenvoorziening. Deze mensen werkten eerst bij Werkpro, maar als gevolg van de hogere eigen bijdragen en inkrimping bij Werkpro werden deze werknemers overgenomen door Thermiek BV, zodat hun werk behouden bleef.

De laatste ombouwmaatregelen gesubsidieerde arbeid (2012-2015) hebben er toe geleid dat ook die groep is ontslagen.

Thermiek BV zou vervolgens in een afbouwscenario terecht komen, maar dat is vertraagd.

Van de gelegenheid is namelijk gebruik gemaakt om Thermiek BV een aanvullende rol van werkgever te laten spelen in de beleidsuitvoering onder de Participatiewet. Met de komst van de Participatiewet in 2015 kreeg de gemeente als taak om ook 'nieuw beschut werk' in te richten en personen die daarvoor in aanmerking komen een arbeidsovereenkomst aan te bieden.

Het was de bedoeling dat voor deze nieuwe groep werknemers een aparte Cao gaat gelden, die minder ruim zal zijn dan de Cao-Wsw voor de oude/zittende groep Wsw-ers van voor 2015. Zolang onderhandelingspartijen (VNG en bonden) nog geen overeenstemming hebben bereikt, komen de mensen in nieuw beschut eerst in tijdelijke dienst bij rechtspersoon Thermiek BV.

Voor deze oplossing is gekozen omdat de mensen anders, bij indiensttreding bij de gemeente onder het Arbeidsvoorwaardenreglement van de gemeente Groningen gingen vallen en gelijke rechtspositionele voorwaarden zouden hebben vergeleken met het

ambtelijk personeel, hetgeen minder gewenst werd geacht. Het is immers belangrijk, en daar willen we op sturen, dat deze werknemers uiteindelijk zoveel mogelijk bij reguliere werkgevers worden ondergebracht.

Op dit moment zijn er 31 contracten: 28 nieuw beschut en 3 begeleid werken. Er zijn er 9 in het voortraject. Thermiek ontvangt voor de financiering van de loonkosten van de tijdelijke dienstverbanden middelen uit het zogeheten BUIG-budget (inkomensdeel Participatiewet).

Thermiek BV heeft met deze ontwikkelingen nog slechts de rol van gelegenheids-werkgever, die opereert in opdracht van de gemeente. Er zijn op dit moment geen financiële risico's en/of bijzondere ontwikkelingen gaande.

4. Stand van zaken:

In deze paragraaf zal worden ingegaan op waar we nu staan op het gebied van de verbonden partijen. Relevante vraag is of na een aantal jaren van versterking van de governance, geoordeeld kan worden of de maatregelen die getroffen zijn voor de verbonden partijen een beter situatie hebben opgeleverd.

Alhoewel het -net zoals vorig jaar- moeilijk is om hard aan te tonen dat de maatregelen op grond van het nieuwe beleid gevolgen heeft (we weten immers niet wat er gebeurd zou zijn zonder de maatregelen), kunnen we wel constateren dat de aandacht voor verbonden partijen groter is dan een aantal jaren geleden.

WGR

De Wet gemeenschappelijke Regelingen (WGR) is gewijzigd. We constateren dat de raad door de wijzigingen in de WGR ook meer intensief bij gemeenschappelijke regelingen (de publieke verbonden partijen) betrokken kan en moet worden. De aanpassing van de WGR heeft in de artikelen 34 t/m 35 de raden een grotere invloed gegeven op de begroting en rekening van gemeenschappelijke regelingen.

Voor de begroting van een gemeenschappelijke regeling geldt dat de betrokken gemeenteraden 8 weken voor de beoogde vaststelling door het algemeen bestuur van de gemeenschappelijke regeling in de gelegenheid worden gesteld om hun zienswijze te geven. Voor de jaarrekening geldt dat voor 15 april zij hun zienswijze kunnen geven over de algemene financiële kaders en de voorlopige jaarrekening.

Daarbij is gebleken dat tijdige aanlevering van deze jaarstukken (nog steeds) een item is. Dat is weliswaar in eerste instantie een verantwoordelijkheid van de rechtspersoon GR zelf. Wij zullen echter aan het begin van 2018 alle gemeenschappelijke regelingen door middel van een te hanteren planningskalender onze accountmanagers hier tijdig en nog eens nadrukkelijk op laten wijzen.

Aandachtspunt hierbij is dat de besluitvorming van een GR kan raken aan besluitvorming van de gemeente Groningen. Met name waar voorgestelde besluitvorming de financiële positie van de (betrokken) gemeente(n) raakt, is het van belang dat in de afstemming tussen de ambtelijke medewerkers en de portefeuillehouder dit tijdig gerealiseerd wordt. Er moet dan ook ruimte zijn om bepaalde voorgestelde besluitvorming voor te leggen in (in elk geval) het college om te kijken of er draagvlak is voor een bepaald voorstel vanuit de verbonden partij. Juist dan is voldoende tijd van belang.

BBV

De voorschriften met betrekking tot het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) zijn gewijzigd en met ingang van het jaar 2017 in werking getreden. Voortaan moet in het programmaplan per programma ook worden aangegeven wat de betrokkenheid van verbonden partijen is bij het bereiken van de beoogde maatschappelijk effecten en de risico's.

Deze wijzigingen in de BBV versterken nog verder de aandacht voor zowel nut en noodzaak van de verbonden partij in de relatie tot de feitelijke bijdrage van de verbonden partijen aan gemeentelijke taken en verantwoordelijkheden.

Overigens is dit een aspect dat zou kunnen pleiten voor een inhoudelijker behandeling van verbonden partijen bij het desbetreffende programma, en minder voor een behandeling van verbonden partijen in een aparte commissie.

5. Toekomst:

In deze paragraaf zullen we ingaan op een aantal toekomstige ontwikkelingen en willen we daarnaast een aantal suggesties doen:

Uittreedregeling

Naar aanleiding van de behandeling in de vorige raadscommissie is expliciet gekeken naar de aanwezigheid van een uittreedregeling bij gemeenschappelijke regelingen. Wij hebben geconstateerd dat die bij alle gemeenschappelijke regeling genoegzaam aanwezig zijn. Voor wat ons betreft is daarmee geen aanleiding om de statuten van de gemeenschappelijke regelingen aan te passen.

Herindeling

Beoogd is per 1 januari 2019 de herindelingswet met betrekking tot het samengaan van Ten Boer, Haren en Groningen in werking te laten treden. Dit heeft consequenties voor de verbonden partijen van de nieuw te vormen gemeente. In sommige verbonden partijen (gemeenschappelijke regelingen vooral) wordt door de huidige drie gemeenten deelgenomen. Dat zal tot een wijziging leiden in de statuten en besluitvormingsprocessen (en gezagsverhouding) binnen een verbonden partij.

Maar er zijn ook verbonden partijen die slechts bij een van de "oude" gemeentes horen. Er zal vroegtijdig moeten worden gekeken hoe een en ander dan wordt ingevuld. Overigens: de wetgever heeft geregeld dat alle privaatrechtelijke verplichtingen en regelingen van de oude gemeenten van rechtswege over gaan op de nieuwe gemeente (art 44 ARHI).

In de genoemde *Kadernota* was ook aangekondigd dat vierjaarlijks, met de wisseling van de raad, de huidige verbonden partijen zouden worden beschouwd op nut en noodzaak. De vraag is of we dit voor de gemeente Groningen nog vóór de herindeling moeten regelen, of dit met de drie betrokken oude gemeenten in één keer zou moeten gebeuren, maar dan na de feitelijke herindeling bij de nieuwe gemeente. Wij leggen dit op een later moment aan de raad voor. Ook het feit dat andere gemeenten (al eerder) samen gaan zal invloed hebben op de samenstelling, besluitvorming en stemverhouding binnen gemeenschappelijke regelingen.

Jaarlijkse bespreking beperken tot privaatrechtelijke verbonden partijen

In het voorgaande is al even aangegeven dat de verbonden partijen in de vorm van gemeenschappelijke regelingen relatief meer aandacht krijgen bij de jaarstukken en begroting. We zouden ons kunnen voorstellen dat de jaarlijkse sessie over verbonden partijen te laten focussen op de privaatrechtelijke verbonden partijen.

Die privaatrechtelijke verbonden partijen, die in elk geval qua besluitvormingsproces verder van de raad afstaan, kunnen dan meer aandacht krijgen. De thematiek van sturing, beheersing, verantwoording en toezicht zou dan hier nader en verder kunnen worden uitgewerkt.

Daarnaast zijn er de laatste jaren initiatieven en onderzoeken geweest die beogen de positie van de raad/raden te versterken, maar dan niet slechts door het geven van meer en andere informatie.

In de handreiking *Grip op regionale samenwerking* (voor gemeenteraadsleden en griffiers) wordt een aantal suggesties gedaan om de positie van raadsleden te versterken. Daarbij gaat het om als raad positie te kiezen, al dan niet gezamenlijk met andere raden, invloed uit te oefenen op hoe de samenwerking functioneert. Er worden 8 “lessen” geformuleerd die eraan bij kunnen dragen dat de positie van raden beter wordt geformuleerd. Daarbij gaat het vooral om politieke keuzes die door raden worden gemaakt. Het college gaat hier niet over, maar de keuze om als raden samen op te trekken, in relatie met het als raad meer expertise opbouwen zou een aanbeveling kunnen zijn.

Ook een interessante benadering wordt geschetst in het rapport *Wisselwerking, naar een betere wisselwerking tussen gemeenteraden en de bovengemeentelijke samenwerking* van de Raad voor het openbaar bestuur. Dat rapport stelt dat gemeentelijke samenwerking nodig en zelfs noodzakelijk is, maar dan is het ook noodzakelijk dat raden actief betrokken zijn bij de samenwerking.

Volgens het rapport zullen raden zich zelfbewust moeten bemoeien met de samenwerkingsverbanden. En de samenwerkingsverbanden zullen tijd en energie in moeten stoppen om de raden meer invloed te geven op hun werkzaamheden.

We realiseren ons dat deze kwesties vooral de betroffen raden verbonden aan gemeenschappelijke regelingen aan gaat, en dat de rol van het college op het eerste gezicht gering is. Maar wij zijn vanzelfsprekend bereid om hierin mee te denken en te werken.

Tot slot:

Er is in de afgelopen periode meer aandacht gekomen voor de verbonden partijen. Voor wat betreft de gemeenschappelijke regelingen is het de vraag of in de toekomst nog in een aparte sessie meer aandacht moet worden geschonken.

Immers: dan is in de programmabegroting aandacht besteed aan de verbonden partijen, en is daarover in de rekening verantwoording over afgelegd. Als er tussentijds aanleiding is om een onderwerp met betrekking tot een gemeenschappelijke regeling te agenderen, dan kan het college de commissie door het governancestelsel de raad tijdig informeren.

Een stap verder zou zijn om te kijken of de raad (de raden) meer invloed zouden kunnen krijgen bij de sturing van verbonden partijen. Dit aspect van het nadrukkelijker betrekken

van raden in gezamenlijkheid bij verbonden partijen is dan iets wat in de komende periode, in overleg met Griffie, nader onderzocht zou kunnen worden.

Wij hebben in het voorgaande een aantal suggesties gedaan om mogelijk tot een nog diepgaander behandeling qua vorm en inhoud te organiseren. Dan rest vooral de politieke vraag of de raad met deze brief maar ook met de totaalaanpak van verbonden partijen tevreden is, en een andere behandeling van de verbonden partijen gewenst is of er nog andere concrete suggesties of vragen zijn die ten doel hebben het verdere proces rond de verbonden partijen te verbeteren. Wij willen daar de discussie graag over aangaan.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'P. den Oudsten', with a horizontal line underneath.

de burgemeester,
Peter den Oudsten

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'P. Teesink', with a horizontal line underneath.

de secretaris,
Peter Teesink

Bijlagen

In de bijlagen bij deze brief is aanvullende informatie opgenomen over de verbonden partijen die in de commissie Financiën en Veiligheid aan de orde komen. Het gaat om de volgende informatie:

- Bijlage 1 Indeling en bijsluiters van alle verbonden partijen
- Bijlage 2 Gemeenschappelijke Regeling ARCG
  - Algemene informatie ARCG;
  - Jaarrekening 2016 ARCG;
- Bijlage 3 Gemeenschappelijke Regeling OV-Bureau
  - Algemene informatie OV-Bureau
  - Jaarrekening 2016;
  - Notitie risicomanagement en weerstandsvermogen 2016 – 2019.
- Bijlage 4 Thermiek BV
  - Algemene informatie Thermiek BV;
  - Jaarrekening 2016.